

opinie

Proiectul european în vremuri de criză: răspunsul UE în fața pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2

La momentul redactării acestui articol, evoluția pandemiei este dificil de prezis. Abordările diferite ale statelor membre în fața acestei provocări au dus la neînțelegeri, la restricționări de drepturi și libertăți și dau impresia, unui spectator din afara blocului comunitar, a unui mozaic abstract de măsuri, care creează mai multă confuzie decât certitudine.

În acest context, am asistat în ultimele săptămâni la sporirea criticilor aduse Uniunii Europene și instituțiilor comunitare, percepute ca fiind ineficiente în perioada de criză. În realitate, situația nu este atât de dramatică din perspectiva răspunsului comunitar, dacă luăm în calcul restrângerile legislative în care UE este nevoită să acționeze.

În primul rând, responsabilitatea pentru sistemele de sănătate și pentru protejarea sănătății publice constituie un atribut al statelor membre, nefiind o responsabilitate comunitară (de competența exclusivă a UE).

Cu toate acestea, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede în cadrul *articolului 168 Sănătatea publică* faptul că acțiunea Uniunii completează politicile naționale și „are în vedere îmbunătățirea sănătății publice și prevenirea bolilor și afecțiunilor umane (...). Această acțiune cuprinde, de asemenea, combaterea marilor epidemii, favorizând cercetarea cauzelor, a transmiterii și prevenirii acestora, informarea și educația în materie de sănătate, precum și supravegherea amenințărilor transfrontaliere grave privind sănătatea, alerta în cazul unor asemenea amenințări și combaterea acestora” respectiv încurajează cooperarea între statele membre.

Un alt document important menit a fundamenta acțiunile europene este reprezentat de *Decizia nr. 1082/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind amenințările transfrontaliere grave pentru sănătate și de abrogare a Deciziei nr. 2119/98/CE* care stabilește normele privind supravegherea epidemiologică, sprijină cooperarea și coordonarea între statele membre în vederea îmbunătățirii prevenirii și controlului răspândirii bolilor grave la om la nivel transfrontalier între statele membre, respectiv clarifică metodele de cooperare ... pag 2

eveniment

în acest număr

Cinci workshopuri organizate de IER împreună cu Ministerul Afacerilor Externe

Institutul European din România (IER) implementează proiectul „Consolidarea și promovarea poziției României ca actor relevant în cadrul proceselor de luare a deciziilor la nivel european” cod SIPOCA 400 / cod SMIS2014+ 115759, realizat în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe (lider de proiect), Secretariatul General al Guvernului României și École Nationale d’Administration din Franța.

Rolul IER este acela de a coordona realizarea a cinci analize tematice, care să poată fi ulterior folosite în fundamentarea propunerii de politică publică privind îmbunătățirea participării României la procesul de luare a deciziilor la nivelul Uniunii Europene. Astfel, pentru realizarea obiectivului au fost selectate cinci echipe de experți-cercetători în toamna anului 2019 cu scopul de a demara procesul de cercetare și de a realiza analizele tematice în cauză. Procesul de cercetare include și organizarea unor workshopuri tematice cu reprezentanți ai ministerelor și ai altor instituții/entități de specialitate în vederea extragerii unor concluzii preliminare și a testării unor scenarii pregătite ...pag 2

- 3 **Diplomația publică a UE în vremea pandemiei**
- 6 **Protocolul bilateral de colaborare între MAE și IER**
- 6 **Către un spațiu european al datelor în Era Zettabyte**
- 8 **Dezbateri Eurofound: Noi provocări privind calitatea locurilor de muncă**

Proiectul european în vremuri de criză: răspunsul UE în fața pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2

[continuare de la pag. 1] și de coordonare între diferiții actori de la nivelul Uniunii.

Pe măsură ce coronavirusul a început să se răspândească pe teritoriul european (Italia fiind în prima linie și urmată îndeaproape de Spania) am asistat la o serie de reacții naționale precum închiderea frontierelor, interzicerea exportului de medicamente și materiale sanitare etc. Aceste reacții naționale legitime au fost rapid speculate de terți actori care au început o veritabilă campanie de dezinformare cu privire la situația curentă, în scopul agravării impactului noului tip de coronavirus și a generării de panică și neîncredere, asistând la o veritabilă infodemie în acest domeniu.

În acest context, instituțiile europene s-au mobilizat și se mobilizează, fiecare dintre ele adoptând o serie de măsuri specifice în conformitate cu atribuțiile și competențele lor specifice. Măsurile adoptate sau aflate în curs de negociere urmăresc să protejeze cetățenii europeni de răspândirea virusului, menținând totodată fluxul de mărfuri și asigurând luarea deciziilor necesare pentru reluarea activității economice și sociale post-criză. Astfel se dorește:

- asigurarea unei aprovizionări adecvate cu echipamente de protecție și materiale medicale în toată Europa;
- atenuarea efectelor negative asupra nivelului de trai al populației și asupra economiei, flexibilizând la maximum normele bugetare ale UE;
- dezvoltarea unei inițiative pentru investiții ca răspuns la noul coronavirus pentru a furniza lichidități întreprinderilor mici și sectorului medical;
- oferirea unor orientări coerente, în atenția statelor membre, cu privire la măsurile ce trebuie luate la frontieră, astfel încât să fie protejată sănătatea cetățenilor, dar să fie permisă libera circulație a mărfurilor esențiale;
- limitarea temporară a călătoriilor neesențiale către Uniunea Europeană etc.

Aceste măsuri și cele care vor urma vor trebui să genereze un climat de încredere și cooperare între cetățeni și statele membre. Această criză poate și trebuie să reprezinte o oportunitate pentru Uniunea Europeană pentru a avansa proiectul comunitar și a întări capacitatea comună de gestionare a crizelor. Pandemia va testa reziliența sistemelor de sănătate publice, a relațiilor de muncă și a mecanismelor de solidaritate inter- și intra-comunitară.

Nevoia unor acțiuni coordonate și a dezvoltării instituțiilor și mecanismelor necesare unei acțiuni eficiente este dată și de actualul climat geopolitic marcat de perturbarea fluxurilor globale și de o recrudescență a izolaționismului. Uniunea Europeană are și o datorie morală importantă în fața cetățenilor săi pentru a le oferi garanțiile că va acționa concertat și responsabil pentru a răspunde cât mai bine provocării cauzate de pandemie.

Pentru mai multe detalii cu privire la răspunsurile europene a se vedea https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_ro.

Mihai Sebe
Serviciul Studii Europene

eveniment

Cinci workshopuri organizate de IER împreună cu MAE

[continuare de la pag. 1] de echipele de cercetători.

În perioada 29 ianuarie - 13 februarie, au fost organizate cele cinci workshopuri tematice după cum urmează:

- 29 - 30 ianuarie 2020 - *Rolul și relevanța studiilor de impact în definirea pozițiilor naționale la nivel UE;*
- 3 - 4 februarie 2020 - *Simplificarea politicii de coeziune post-2020: posibile soluții pentru eficientizarea implementării;*
- 5 - 6 februarie - *Modalități de aprofundare a Parteneriatului Estic după anul 2020;*

eveniment

- 10 - 11 februarie 2020 - *Inteligența artificială - impactul la nivel UE asupra productivității companiilor și pieței muncii (Studiu de caz: România)*;
- 12 - 13 februarie 2020 - *Impactul digitalizării asupra arhitecturii și implementării politicilor europene vizând consolidarea Pieței Interne*.

În ceea ce privește primul workshop organizat (*Rolul și relevanța studiilor de impact în definirea pozițiilor naționale la nivel UE*), echipa de cercetare, coordonată de prof. **Jordan Gheorghe Bărbulescu**, a avut în vedere identificarea modalităților de construire a pozițiilor naționale la nivel UE în rândul ministerelor reprezentate la discuție, a analizat oportunitatea și fezabilitatea realizării de studii de impact în diverse etape ale procesului de negociere a legislației europene și a colectat feedback cu privire la situația celorlalte state membre și sistemele de pregătire pe care le folosesc reprezentanții acestora în grupurile de lucru sau în alte formate de negociere.

Cel de-al doilea workshop (*Simplificarea politicii de coeziune post-2020: posibile soluții pentru eficientizarea implementării*), facilitat de echipa de cercetare, coordonată de prof. **Dumitru Miron**, a urmărit să identifice un set de măsuri/opțiuni de eficientizare a implementării politicii de coeziune în perioada 2021-2027, aplicabile în România. Dezbaterile au fost grupate în jurul a trei teme: calitatea programării - obiective și priorități, corelarea intervențiilor și programele multi-fond, înțelegerea tipologiei proiectelor și a beneficiarilor eligibili; capacitate și eficiență administrativă - capacitatea instituțiilor componente ale sistemului de implementare, managementul și controlul de a-și îndeplini atribuțiile în condiții de eficiență; simplificare și condiții de asigurare a eficienței administrative - perspectiva sistemului de management și control, cu accent pe România.

Al treilea workshop (*Modalități de aprofundare a Parteneriatului Estic după anul 2020*) facilitat de echipa de cercetare, coordonată de prof. **Mircea Brie**, s-a axat pe următoarele obiective: discutarea primelor etape ale studiului, inclusiv a datelor asociate Indicelui Parteneriatului Estic, și testarea celor cinci scenarii privind evoluția PaE, formulate de către cercetători; validarea recomandărilor pentru reforma instrumentelor UE în cadrul inițiativei PaE post-2020; completarea unui chestionar individual în ceea ce privește interesele României din cadrul PaE precum și coordonarea inter-instituțională în gestionarea PaE de către instituțiile din România.

Al patrulea workshop (*Inteligența artificială - impactul la nivel UE asupra productivității companiilor și pieței muncii (Studiu de caz: România)*) a fost facilitat de echipa de cercetare, coordonată de prof. **Adina Magda Florea**, și a vizat teme de discuție precum: politici în domeniul inteligenței artificiale în UE și în lume; ameliorarea politicilor publice din România destinate implementării inteligenței artificiale în economie și societate; transformarea pieței muncii ca impact al inteligenței artificiale, principii etice în dezvoltarea și utilizarea sistemelor bazate pe inteligență artificială. Una dintre concluziile discuțiilor a fost aceea că pentru a avea un impact la nivelul productivității pieței muncii, educația pentru societatea în care IA va fi omniprezentă este necesară pentru toți, începând chiar din învățământul preuniversitar.

Al cincilea workshop (*Impactul digitalizării asupra arhitecturii și implementării politicilor europene vizând consolidarea Pieței Interne*) a fost facilitat de echipa de cercetare, coordonată de prof. **Adrian Curaj**, și a avut ca scop identificarea și dezbaterile cu reprezentanții ministerelor de resort elementele de poziționare națională pe politicile aferente Pieței Unice Digitale. Prin urmare, în cele două zile s-a discutat despre: maparea inițiativelor aferente Pieței Unice Digitale (condiționalități, elemente favorizante, elemente de risc); poziția României în ceea ce privește inițiativele Pieței Unice Digitale: puncte tari, vulnerabilități sistematice și riscuri potențiale alături de măsuri de acoperire, marje potențiale de negociere pe dosarele relevante.

Eliza Vaș
Serviciul Studii Europene

opinie

Diplomația publică a Uniunii Europene în vremea pandemiei

Diplomația publică constituie o parte integrantă, de o importanță crescândă, a acțiunii externe a Uniunii Europene (UE), într-un context internațional din ce în ce mai volatil, complex și impredictibil. Dar, înainte de a detalia acest subiect și a-i explora relevanța în contextul pandemiei actuale, ne putem întreba ce înțelegem prin diplomație publică, la modul general. La prima vedere, poate părea tentant să considerăm diplomația publică asemeni unui vin vechi îmbuteliat în sticle noi, în încercarea de a-și păstra atractivitatea și de a ține pasul cu evoluția societăților și a percepțiilor din

cadrul acestora. În definitiv, comunicările oficiale, sponsorizate de state sau de entitățile politico-administrative ce au succedat acestor constructe sociale moderne, îndreptate către publicuri străine, nu reprezintă deloc un fenomen nou în relațiile internaționale. Chiar și în vremurile străvechi, capetele încoronate care țineau la prestigiul lor și reprezentanții acestora nu ignorau niciodată pe deplin oportunitățile asociate cu seducerea și cooptarea opiniei publice străine.

Diplomația publică, sub diferitele sale iterații descriptive sau acționale, se referă, în esență, la mijloacele prin care statele suverane urmăresc să își promoveze interesul național și obiectivele de politică externă prin informarea și influențarea publicurilor din alte țări¹. Definită astfel și popularizată de fostul diplomat american Edmund Gullion în plin Război Rece, expresia „diplomație publică” a apărut, parțial, și din nevoia distanțării față de termenul „propagandă”, ce avea în acea perioadă o puternică conotație negativă. Totuși, potrivit lui Nicholas Cull, sintagma „diplomație publică” a fost utilizată pentru prima oară în ianuarie 1856, într-un editorial din ziarul London Times². La ora actuală, în numeroase țări, practica diplomației publice include nu doar o comunicare unidirecțională, dar și promovarea schimburilor interculturale, educaționale și cetățenești. Pe de altă parte, revoluția comunicațională și tehnologică în curs a potențat și a extins exponențial raza de acțiune a strategiilor de diplomație publică și a plasat-o pe aceasta într-o legătură organică cu dezvoltarea diplomației digitale.

După cum am menționat anterior, diplomația publică a Uniunii este o componentă a acțiunii sale externe, alături de Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC), cooperarea economică sau Asistența Oficială pentru Dezvoltare (AOD). Ea este gestionată de Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), al cărui rol este de a asigura coerența și vizibilitatea acțiunii externe a UE. O versiune succintă a modului în care înțelegea în 2007 Comisia Europeană diplomația publică era disponibilă în paginile unei broșuri aniversare date publicității cu ocazia marcării a 50 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma, document ce stă la baza proiectului european modern. Conform definiției respective, „diplomația publică se referă la influențarea atitudinilor publice și urmărește promovarea intereselor UE în cadrul unui proces de înțelegere, informare și influențare”³. Aceasta urmărește explicarea clară a obiectivelor, politicilor și activităților UE, precum și facilitarea înțelegerii acestor obiective prin dialog cu cetățenii, grupuri, instituții și media”⁴. Definiția concentrează esența diplomației publice a Uniunii Europene, atingând atât dimensiunea sa internă, cât și cea externă.

Strategia Globală a Uniunii Europene (SGUE), lansată la doar 48 de ore de la fatidicul și aparent interminabilul proces Brexit, stabilea interesele, principiile și arile de acțiune prioritară ale Uniunii Europene (UE) și le transpunea într-o serie de obiective ambițioase, într-o lume mai conectată, mai contestată și mai complexă⁵. Se pornea de la premisa că o Uniune coerentă intern și consecventă pe plan extern poate gestiona eficace și eficient provocările și amenințările actuale, pe de o parte, și poate fructifica oportunitățile furnizate de o lume caracterizată de dinamism și interdependențe complexe, pe de altă parte. Iar impresionanta rețea diplomatică a Uniunii, cu „ramificații profunde în toate colțurile globului”, avea să joace un rol determinat în acest sens, în special prin consolidarea relațiilor cu statele terțe, în spiritul multilateralismului și al unei ordini globale bazate pe reguli⁶.

Totuși, ca și în cazul diplomației clasice, diplomația publică a UE a avut și încă are de suferit de pe urma faptului că, nici la ora actuală, Uniunea nu reușește să se pronunțe cu o singură voce pe o gamă variată de dosare externe și nu pare complet decisă ce tip de actor dorește să fie și ce rol vrea să joace pe scena internațională. Cel mai recent exemplu, la care voi reveni în rândurile următoare, este cel legat de urgențe în domeniul sănătății publice, în speță actuala pandemie cu COVID-19. În virtutea tratatelor, UE dispune de puteri limitate de a acționa în astfel de cazuri cu înalt impact emoțional, în care povara va cădea întotdeauna pe guvernele naționale. Iar principalul risc derivă din tentația crescândă a acestora de a privilegia unilateralismul în situații de criză, chiar și atunci când vorbim de amenințări transfrontaliere precum pandemiile, terorismul sau poluarea, ce necesită acțiuni comune.

Un document de acțiune mai recent al Uniunii Europene, consacrat diplomației publice și culturale, prevede o alocare bugetară de peste 18 milioane de euro, începând cu ianuarie 2020 și pe o perioadă de 36 de luni, dedicată unor acțiuni menite să „dezvolte la nivel global puterea blândă a UE”⁷. Textul propune o serie de acțiuni de promovare a normelor și valorilor Uniunii în cadrul mai larg al politicii externe a UE, sub umbrela Instrumentului de Parteneriat, dotat cu un buget total de 960 de milioane de euro în perioada 2014-2020⁸. În conformitate cu Instrumentul de Parteneriat și cu obiectivele formulate în Strategia Globală a UE, „diplomația publică vizează consolidarea comunicării strategice a UE,

1 Center on Public Diplomacy, *Defining Public Diplomacy*, disponibil la <https://www.uscpublicdiplomacy.org/page/what-is-pd>.

2 *Idem*, Nicholas J. Cull, „'Public Diplomacy' Before Gullion: The Evolution of a Phrase”, 2006, disponibil la <https://www.uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>.

3 Comisia Europeană, „A Glance at EU Public Diplomacy at Work, The EU's 50th Anniversary Celebrations around the World”, disponibil la http://europa.eu/50/around_world/images/2007_50th_anniv_broch_en.pdf.

4 *Ibidem*.

5 Strategia Globală a Uniunii Europene - „Viziune comună, acțiuni comune: o Europă mai puternică”, disponibilă la <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3eaae2cf-9ac5-11e6-868c-01aa75ed71a1/language-ro>.

6 *Ibidem*.

7 Comisia Europeană, „Action Document for Public and Cultural Diplomacy”, disponibil la https://ec.europa.eu/fpi/sites/fpi/files/annexe_8_public_and_cultural_diplomacy_part1_v2.pdf.

8 Comisia Europeană, *The Partnership Instrument*, disponibil la https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en.

investițiile și cooperarea în diferite domenii, astfel încât politica externă a UE să fie mai strâns legată de cetățeni și mai bine comunicată către parteneri”⁹.

Pentru că în documentul respectiv se face referire la puterea blândă a Uniunii - *soft power* - consider oportună o mențiune referitoare la clasificarea conceptului de putere făcută de Joseph Nye, care a teoretizat acest termen. În mod convențional, puterea reprezintă abilitatea lui A de a influența comportamentul lui B pentru a obține ceea ce A își dorește, făcându-se referire atât la actori, cât și la rezultate. În opinia lui Nye, există trei modalități de a obține deznodământe preferate: coerciția, plata și atracția. Puterea dură se referă la coerciție (acțiuni militare) și plată (sanțiuni sau recompense economice), în timp ce puterea blândă rezidă în resursele culturale, valorile și politicile unei țări (sau entități politice) și recurge la atracție și seducție. Puterea inteligentă reprezintă combinația ideală dintre cele două. În plus, puterea blândă este considerată o marcă a societăților și politicilor democratice, iar diplomația publică este unul dintre resorturile puterii blânde¹⁰.

Un clasament global al puterii blânde pentru anul 2019 a poziționat pe un podium imaginar trei state europene: Franța, Regatul Unit și Germania¹¹, acestea surclasând Statele Unite ale Americii (SUA, aflată pe locul 5, după Suedia), pe fondul slăbirii puterii blânde a Americii sub stindardul „*America First*”, ce a ajuns să definească politica externă americană în era Trump¹². Drept urmare, ne putem aștepta ca, în perioada următoare, binomul Franța-Germania să se afle la timona puterii blânde a Uniunii, diplomația publică nefăcând excepție. Ambele țări au o vastă experiență în domeniu, fiind foști inamici a căror rivalitate militară intermitentă din perioada 1870-1945 a devastat efectiv Europa. Amplul proces de reconciliere statală și societală ce a urmat s-a bazat în bună măsură și pe diplomația publică. De ce va fi nevoie de eforturi susținute de diplomație publică și comunicare strategică în perioada următoare? Pentru că o „*lebedă albă*”, sub forma unei pandemii necruțătoare originare, cel mai probabil, din China, pune chiar în acest moment la grea încercare întreaga lume, inclusiv relația transatlantică, dar și coeziunea și solidaritatea internă a Uniunii Europene.

De acum înainte, diplomația publică a Uniunii, vizând atât salvagardarea unității interne între statele membre, dar și menținerea ambițiilor de actor global ale acestei entități politice *sui generis* în vremuri de cumpănă, va fi mai relevantă ca niciodată. În contextul pandemiei cu noul tip de coronavirus, printr-o decizie fără precedent în istoria sa, Uniunea Europeană a anunțat la 17 martie 2020 că își închide pentru 30 de zile granițele pentru orice persoană care nu este cetățean european, permițând totuși deplasarea în cadrul blocului comunitar¹³. O măsură similară fusese adoptată anterior în SUA de președintele Donald Trump, vizând suspendarea tuturor călătoriilor din Europa către teritoriul țării sale, fără a se consulta în prealabil cu aliații europeni. Totodată, liderul de la Casa Albă s-a folosit de acel prilej pentru a critica nevoalat modul inadecvat în care europenii au reacționat inițial în fața noii amenințări virale. Însă nu ar trebui să ne (mai) surprindă astfel de comportamente și declarații venite din partea unui șef de stat care nu mai vede rostul aderării SUA la instituții și norme internaționale, pledând în schimb pentru o politică economică protecționistă și privilegiind mercantilismul.

Înainte de izbucnirea pandemiei de COVID-19, autorii raportului din acest an al tradiționalei Conferințe de Securitate de la München vorbeau deja despre „*Westlessness*” - un sentiment generalizat de neliniște și îngrijorare în fața incertitudinii crescânde privind scopul durabil al Vestului¹⁴. Conform raportului, printre amenințările majore cu care se confruntă Vestul se numără forțele centrifuge ale naționalismului și iliberalismului. Fără îndoială că aceste tendințe au fost deja potențate de criza actuală și vor continua să erodeze ordinea globală liberală și să inhibe forțele globalizării în perioada următoare, caracterizată de recesiune economică, dificultăți financiare și escaladarea tensiunilor sociale. În Italia, statul membru cel mai grav afectat de noul virus, liderul opoziției Matteo Salvini s-a folosit de absența inițială a unui sprijin comunitar pentru țara sa pentru a galvaniza revolta opiniei publice împotriva Uniunii Europene¹⁵.

Mulți europeni doresc, cel puțin la nivel retoric și programatic, ca UE să acționeze ca un jucător global veritabil, cu mai multă autonomie, ambiție și viziune strategică. Și, poate mai mult decât în cazul depresiunii economice din 2008-2009, șocul pandemiei cu noul coronavirus reclamă nevoia unei convergențe reale, nu doar nominale, între interesele naționale și interesele comunitare în vederea oferirii unui răspuns coordonat și concertat, ce va sfârși invariabil prin a consolida puterea normativă, rolul de actor al Uniunii Europene pe scena internațională și percepția externă față de acesta. Dacă se va concretiza în timp util.

Bogdan Mureșan
Serviciul Studii Europene

9 *Idem*, „Action Document for Public and Cultural Diplomacy”.

10 Termenul „putere blândă” - *soft power* - a fost introdus de politologul Joseph Nye. Pentru o discuție deliată asupra termenului, a se vedea Joseph Nye, *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, Basic Books, New York, 1990 sau Joseph Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs Press, New York, 2004.

11 Acordul de retragere a Regatului Unit din UE a intrat în vigoare la 31 ianuarie 2020, moment după care a devenit o țară terță.

12 Portland, „The Soft Power 30”, disponibil la <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>.

13 Măsuri aplicate în cadrul spațiului Schengen.

14 Conferința de Securitate de la München, „Munich Security Report 2020”, disponibil la <https://securityconference.org/en/publications/munich-security-report-2020/>.

15 Financial Times, „EU unity is vital in the fight against coronavirus”, disponibil la <https://www.ft.com/content/6e048dda-6781-11ea-800d-da70cff6e4d3>.

Protocolul bilateral de colaborare între Ministerul Afacerilor Externe și IER

În luna februarie 2020, Ministerul Afacerilor Externe și Institutul European din România au semnat un protocol bilateral de colaborare în interesul derulării unor proiecte comune determinate de procesul de îndeplinire a obligațiilor asumate de statul român ca membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și ca parte la instrumentele convenționale fundamentale adoptate în cadrul acesteia.

Aceste instrumente convenționale creează mecanisme de monitorizare a respectării drepturilor omului care adoptă recomandări și comentarii cu caracter general privind interpretarea și aplicarea acestora.

România prezintă rapoarte inițiale și periodice privind măsurile de ordin legislativ, administrativ sau de altă natură pentru a pune în aplicare standardele de respectare a drepturilor omului și dispozițiile din aceste instrumente convenționale.

În virtutea funcțiilor sale de reprezentare și de cooperare, Ministerul Afacerilor Externe asigură coordonarea directă sau sprijinul, după caz, pentru celelalte instituții și ministere naționale, în finalizarea rapoartelor naționale inițiale sau periodice și în transmiterea acestora către mecanismele de monitorizare competente la nivel ONU.

Experiența Institutului European din România în traducerea în limba română și revizia lingvistică și juridică a documentelor de drept european și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului va fi valorificată prin traducerea și revizia concluziilor, recomandărilor și comentariilor generale și a practicii privind comunicările individuale adoptate de mecanismele de monitorizare a respectării drepturilor omului la nivelul ONU, instituite prin instrumentele convenționale la care România este parte sau prin documentele Națiunilor Unite, precum și a altor documente în legătură cu activitatea de monitorizare.

Serviciul Coordonare Traduceri din cadrul Institutului European din România va efectua traducerea, revizia lingvistică și juridică a documentelor selectate de Ministerul Afacerilor Externe, după consultarea instituțiilor naționale relevante.

Toți cei interesați vor putea accesa în mod gratuit documentele traduse și revizuite pe site-ul Institutului, în secțiunea **DREPTURILE OMULUI** (<http://ier.gov.ro/traduceri/drepturile-omului/drepturile-omului/>).

Laura Mihăilescu
Serviciul Coordonare Traduceri

opinie

Către un spațiu european al datelor în Era Zettabyte

În Raportul Anual al Internetului¹, realizat de Cisco Systems, se estimează că până în 2023 aproape două treimi din populația globală va avea acces la internet, cu un total aproximativ de 5,3 miliarde de utilizatori, iar numărul dispozitivelor conectate la internet va fi de trei ori mai mare decât numărul cetățenilor de pe glob. De asemenea, peste 70% din populație va avea conexiune mobilă până în 2023, iar numărul dispozitivelor și conexiunilor 5G vor reprezenta peste 10% din numărul total al acestora.

La nivelul datelor prognozate pentru Europa Centrală și de Est se estimează o creștere de 13 puncte procentuale în materie de utilizatori de internet (78% în 2023 față de 65% în 2018), în timp ce pentru Europa de Vest creșterea estimată este mai puțin spectaculoasă, fiind de doar 5 puncte procentuale (87% în 2023 față de 82% în 2018), având în vedere procentul care este deja destul de ridicat și care depășește Europa Centrală și de Est momentan.

În acest context, volumul de date a crescut destul de mult în ultimii ani, iar tendința de creștere exponențială se va menține și pentru perioada următoare. Dacă în 2018, potrivit datelor comunicate de Comisia Europeană², volumul global de date se ridica la aproximativ 33 zettabytes (ZB), se preconizează că până în 2025 vom ajunge să generăm un volum

¹ Raportul Anual al Internetului (2018 - 2023), Cisco, actualizat la 9 martie 2020, disponibil online la <https://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/executive-perspectives/annual-internet-report/white-paper-c11-741490.html>.

² Cifre preconizate pentru 2025, disponibile online la https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_ro.

de 175 ZB, aşadar o creştere de 530%.

Un ZB reprezintă un multiplu al byte-ului, unitate de stocare digitală, fiind echivalent cu 10^{21} bytes (adică 1 000 000 000 Terabytes), iar trecerea la Era Zettabyte este legată de momentul în care traficul de internet de la nivel internaţional a depăşit un ZB (în 2016)³. În termeni comparativi, în anul 2004 traficul global de internet depăşea un Exabyte, echivalentul a 0,001 ZB.

Pentru a înţelege mai bine câte şi ce fel de date ajung pe internet am luat în considerare statisticile realizate de Raconteur⁴. Astfel, într-o singură zi din 2019 au fost generate cantităţi de date de tipul: 294 de miliarde de emailuri trimise, 350 de milioane de poze şi 100 de milioane de ore de conţinut video încărcate pe Facebook (însuşând un volum de 4 Petabytes), 500 de milioane de tweet-uri publicate, 65 de miliarde de mesaje transmise pe WhatsApp, iar din cele 5 miliarde de căutări pe internet aprox. 3,5 miliarde au fost făcute prin intermediul Google.

Desigur, acestea reprezintă doar o parte din datele care sunt generate în fiecare zi, în lume, şi care fac parte din ceea ce numim economia datelor. La nivelul Uniunii Europene, valoarea economiei datelor pentru anul 2018 ajungea să fie de 301 miliarde euro, adică 2,4% din PIB-ul UE. În schimb, la nivel internaţional, economia datelor este dominată de câteva companii de tip platformă (Facebook, Apple, Microsoft, Alphabet şi Amazon) ce totalizează împreună un profit de aproximativ 55 de miliarde de dolari şi au o capitalizare de piaţă de 5,2642 de trilioane de dolari. Spre comparaţie, platformele europene competitive la nivel global (SAP SE şi Spotify) au o capitalizare de piaţă combinată de 186,1 miliarde de dolari⁵.

Uniunea Europeană, prin instituţiile şi mecanismele avute la dispoziţie, a analizat oportunităţile ce derivă din economia datelor şi a dezvoltat mai multe documente strategice şi recomandări de politici pe acest subiect. Un exemplu este reprezentat de Raportul grupului de experţi B2G: *Către o strategie europeană privind schimbul de date între întreprinderi şi administraţiile publice în interesul public*⁶.

Documentul a fost elaborat de experţi naţionali în domeniul datelor şi propune un set de măsuri legislative şi de investiţii în trei domenii cheie: **gubernanţa schimbului de date între întreprinderi şi administraţiile publice** prin crearea unor structuri naţionale şi dezvoltarea unor ocupaţii specifice (ex. administrator de date) în organizaţii publice şi private; **transparenţa, implicarea cetăţenilor şi etica** astfel încât schimbul de date să aibă în prim-plan interesul cetăţeanului şi să fie dezvoltate principii etice care să stea la baza acestui proces; **instrumente, structuri şi modele operaţionale** prin intermediul cărora companiile pot avea o mai mare deschidere spre schimbul de date, realizarea de studii privind schimbul de date B2G şi oferirea de sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii tehnice prin intermediul programelor Orizont şi Europa Digitală.

Implementarea acestor măsuri ar putea conduce la luarea unor decizii mai bune de politică publică, având în vedere volumul de date disponibil, dar şi la îmbunătăţirea cooperării între mediul business şi cel public astfel încât actorii economici şi cei guvernamentali să aibă acces la date care pot sta la baza rezolvării unor probleme ce ţin de sistemele de sănătate, transporturi, educaţie ş.a.

Raportul menţionat anterior a fost lansat în aceeaşi perioadă cu **Strategia europeană privind datele**⁷, ce are ca scop stabilirea unui cadru în care ar trebui să se dezvolte economia datelor şi proiectarea rolului de lider pe care Uniunea Europeană ar trebui să-l joace în acest context. Astfel, se menţionează nevoia de identificare a unui model european, cu găsirea unui echilibru între utilizarea extensivă a datelor şi asigurarea confidenţialităţii, securităţii, siguranţei şi a standardelor etice.

Prin urmare, unul dintre obiective ar fi acela de a crea un mediu atractiv pentru dezvoltarea iniţiativelor antreprenoriale şi a celor aparţinând entităţilor publice astfel încât până în 2030 ponderea UE în economia datelor să fie cel puţin la nivelul puterii sale economice actuale. Ţinta în acest sens o reprezintă **crearea unui spaţiu european al datelor** pe modelul pieţei unice care să fie deschis datelor din întreaga lume, evident cu respectarea normelor ce vor fi adoptate. Strategia menţionează faptul că Uniunea Europeană ar trebui să combine legislaţia specifică şi gubernanţa astfel încât să fie asigurată disponibilitatea datelor împreună cu investiţii în standarde, instrumente şi infrastructuri, respectiv competenţe pentru a lucra cu datele în cauză.

3 The Zettabyte Era Officially Begins (How Much is That?), Cisco, 9 septembrie 2016, disponibil online la <https://blogs.cisco.com/sp/the-zettabyte-era-officially-begins-how-much-is-that>.

4 A day in data 2019, Raconteur, infografic disponibil online la <https://res.cloudinary.com/yumyoshojin/image/upload/v1/pdf/future-data-2019.pdf>.

5 Who will benefit most from the data economy?, The Economist, 20 februarie 2020, disponibil online la <https://www.economist.com/special-report/2020/02/20/who-will-benefit-most-from-the-data-economy>.

6 Experts say privately held data available in the European Union should be used better and more, 19 februarie 2020, disponibil online la <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/experts-say-privately-held-data-available-european-union-should-be-used-better-and-more>.

7 A European strategy for data, 19 februarie 2020, disponibilă online la https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-european-strategy-data-19feb2020_en.pdf.

De asemenea, se urmărește dezvoltarea a nouă spații europene privind datele, după cum urmează: **spațiul european comun al datelor industriale (manufacturiere)**, care să sprijine competitivitatea și performanțele industriei UE (estimat la o valoare de 1,5 trilioane euro până în 2027); **spațiul european comun al datelor pactului ecologic**, care să susțină punerea în practică a acțiunilor prioritare legate de schimbările climatice, economia circulară, biodiversitate ș.a. (se are în vedere crearea unui „geamăn digital” al planetei care să afișeze date și informații în timp real cu privire la activitatea antropică și naturală de pe Pământ); **spațiul european comun al datelor privind mobilitatea**, care să poziționeze Europa ca actor principal în dezvoltarea sistemelor de transport inteligent, inclusiv prin conectarea mașinilor și a altor mijloace de transport; **spațiul european comun al datelor din sănătate**, ce va avea un rol important în prevenirea, detectarea și tratarea bolilor, precum și în luarea unor decizii informate, bazate pe dovezi care să îmbunătățească accesibilitatea și eficiența sistemelor de sănătate; **spațiul european comun al datelor financiare**, prin care să crească accesul la finanțare în rândul întreprinderilor europene și să conducă spre o piață mult mai integrată; **spațiul european comun al datelor din energie**, care va facilita găsierea unor soluții inovatoare și sprijinirea decarbonizării sistemului energetic; **spațiul european comun al datelor din agricultură**, care să permită procesarea și analizarea datelor referitoare la producțiile agricole și creșterea competitivității sectorului agricol; **spațiul european comun al datelor administrației publice**, ce va putea conduce la creșterea transparenței și îmbunătățirea cheltuirii banului public; **spațiul european comun al datelor privind calificările**, prin care să fie reduse diferențele între cerințele de pe piața muncii și specializările urmate în cadrul programelor de școlarizare.

Măsurile anunțate de către Comisia Europeană sunt, într-adevăr, menite să contribuie la o și mai mare cooperare între statele membre, iar datele vor fi mijlocul prin care se va întâmpla acest lucru. Doar că având în vedere experiența anumitor state, printre care și România, în materie de asigurare a interoperabilității este de văzut cât de repede vor putea fi puse în practică obiectivele anunțate.

De asemenea, aplicarea Strategiei europene privind datele va trebui să asigure o distribuție mai echitabilă a resurselor și a competențelor la nivel european, astfel încât să fie evitată concentrarea infrastructurii doar în anumite regiuni (ex. centrele de date). Succesul acestei strategii va fi dat și de modul în care Uniunea Europeană va reuși să exporte normele și reglementările sale, astfel încât să devină un model de urmat în rândul celorlalte state din lume.

Nu în ultimul rând, crize precum pandemia cu noul tip de coronavirus pot să aducă și oportunități privind dezvoltarea colaborării între sistemele de sănătate și schimbul de date între întreprinderi și administrațiile publice. Doar lucrând împreună statele membre vor reuși să depășească provocările cu care se confruntă și să proiecteze un viitor sigur pentru cetățenii lor. Iar cetățenii sunt invitați să-și exprime punctul de vedere asupra noii Strategii, participând la consultarea online, care este deschisă până la finalul lunii mai: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/online-consultation-european-strategy-data>.

Eliza Vaș
Serviciul Studii Europene

Dezbateri Eurofound: Noi provocări privind calitatea locurilor de muncă

Institutul European din România a organizat în luna februarie dezbateri „Noi provocări privind calitatea locurilor de muncă” în parteneriat cu Euractiv Network. Evenimentul face parte din proiectul *Rețea de corespondenți Eurofound: România*, finanțat de Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și Muncă (Eurofound) și implementat de IER în perioada 2018 - 2022.

Având ca scop prezentarea celor mai recente studii elaborate sub egida Eurofound, au fost susținute prezentări tematice cu privire la evoluția calității locurilor de muncă în România și precaritatea job-urilor, de către cercetători și corespondenți naționali Eurofound, reprezentanți guvernamentali și reprezentanți ai sindicatelor, respectiv ai oamenilor de afaceri din România. Moderarea evenimentului a fost asigurată de Livia Mirescu, manager de proiect Eurofound, Institutul European din România.

În deschiderea evenimentului, **Valentina Vasile**, director științific al Institutului de Economie Națională, cercetător Eurofound, a subliniat necesitatea și oportunitatea unei astfel de dezbateri, ținând cont de contextul în care trăim, de evenimentele politice care au afectat Europa și de activitățile derulate de Comisia Europeană cu scopul de a defini așteptările cetățenilor de la instituțiile europene. Au fost reliefate importanța și relevanța modalităților de reconciliere

dintre viața privată și cea profesională și necesitatea unor noi forme de muncă: program de lucru flexibil, variabil, cu timp parțial și împărțirea locului de muncă pentru a facilita accesul tuturor pe piața muncii.

Pornind de la studiul amintit, a fost relevată o piață a muncii atipică în România din următoarele perspective:

- 442 mii de persoane au lucrat mai puțin decât durata obișnuită a săptămânii de lucru,
- 195 de mii de persoane au lucrat mai mult decât durata obișnuită a săptămânii de lucru,
- 656 mii angajați au locuri de muncă cu normă parțială,
- 28,3% din angajați lucrează în ture.

De asemenea, au fost aduse în discuție acte cu caracter legislativ precum: Legea nr. 89/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, Legea concediului paternal nr. 210/1999 și Legea nr. 81/2018 privind telemunca. O atenție deosebită a fost acordată și contractelor colective de muncă și relevanței lor în asigurarea calității locurilor de muncă în România. În plus, s-a discutat despre Strategia națională de promovare a îmbătrânirii active și a protecției vârstnicilor 2015-2020 și au fost menționate aspecte precum:

- introducerea consilierii pre-pensionare și obligația de a nu discrimina angajați în vârstă,
- oferirea de oportunități de învățare TIC pentru persoane vârstnice,
- dezvoltarea culturii antreprenoriale și promovarea voluntariatului în rândul persoanelor în vârstă.

Din partea Confederației Naționale Sindicale „Cartel Alfa” a luat cuvântul **Cecilia Gostin**, coordonator Departament Educație, Formare și Programe. Cu această ocazie, a prezentat în alocuțiunea sa câteva considerații privind conceptele de ocupare atipică, ocupare precară, precaritate și diferența dintre angajare precară și joburi precare, după cum urmează:

- Definirea conceptului de muncă precară ca având drept caracteristici instabilitatea, lipsa controlului individual sau colectiv - asupra condițiilor de muncă, remunerării și programului de lucru; protecția insuficientă împotriva abuzurilor la locul de muncă; precaritatea protecției sociale; sentimentul de insecuritate cauzat de slaba remunerare a muncii;
- Prezența angajării precare în România în domenii de activitate precum agricultura, unde întâlnim slujbe prost plătite care nu asigură traiul decent (sărăcie în muncă);
- Se merge spre o nouă definire a conceptelor de angajat/angajator și a unor politici de flexicuritate la nivel european;
- Importanța aducerii în discuție situația lucrătorilor independenți și includerea lor în schemele de protecție socială.

Din partea Asociației Oamenilor de Afaceri din România, **Nicolae-Cristian Pârvan** a evidențiat în intervenția dumnealui faptul că valoarea adăugată a muncii prestate se reflectă în creșterea PIB, iar în acest sens a fost dat exemplul Ungariei care înregistrează excedent comercial. În plus, a adus în discuție următoarele aspecte:

- Pentru a facilita creșterea PIB, locurile de muncă trebuie să aibă la bază o înaltă calificare;
- Creșterea salariului minim a dus la reducerea numărului de locuri de muncă în diferite industrii din România;
- Reducerea ponderii industriei în PIB-ul României în ultimii ani ca urmare a politicilor publice aplicate.

Ioan-Cristinel Răileanu, Expert superior, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, a punctat faptul că digitalizarea, globalizarea și mobilitatea au un impact crescut asupra calității locurilor de muncă atât la nivel național, cât și european. Situația persoanelor care lucrează pe platforme online - România este pe locul trei la nivel european din punct de vedere al numărului de persoane active în spațiul digital.

În sesiunea de *Întrebări și răspunsuri*, întrebările au fost adresate tuturor invitaților solicitându-se lămuriri legate de elaborarea unor politici sociale care să protejeze angajatul și angajatorul în așa manieră încât profitul companiilor internaționale prezente în România să fie reinvestit în țara gazdă. Nu în ultimul rând, prezentările și celelalte materiale asociate dezbaterii au fost publicate pe site-ul IER: <http://ier.gov.ro/event/noi-provocari-privind-calitatea-locurilor-de-munca/>.

Livia Mirescu
Compartimentul Proiecte

Redactor-șef: Eliza Vaș
Redactori: Mihai Sebe, Bogdan Mureșan, Ionuț Marcu
Revizie RO: Mariana Bara
Traduceri RO-EN: Eliza Vaș, Bogdan Mureșan, Liliana Comănescu, Ionuț Marcu, Laura Mihăilescu, Livia Mirescu
Grafică & DTP: Mihai Paraschiv

* Textele publicate în acest Newsletter exprimă opinia autorilor și nu reprezintă poziția oficială a Institutului European din România.

ISSN 2065 - 457X

Pentru a primi viitoarele numere ale Newsletterului IER, vă puteți abona accesând următorul link ([click aici](#)).

Institutul European din România
Bld. Regina Elisabeta nr. 7-9, RO - 030016, București, România
Tel: (+4021) 314 26 96/110 / Fax: (+4021) 314 26 66
Contact: newsletter@ier.gov.ro
Web: <http://ier.gov.ro>